

Marek Motyka

"Marsz, marsz Dąbrowski, do Polski z ziemi włoskiej" : idea legionowa w polskiej myśli wojskowej i politycznej doby porozbiorowej (w latach 1797-1918)

Słupskie Studia Historyczne 6, 167-170

1998

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Przypisy

1. I. Franko, *Zibrannja tvoriv u pjadesiat tomach*, T.39, Kyjiw 1983, s.256.
2. Zwłaszcza publikacje E. Prusa, W. Poliszczuka, A. Baty.
3. Akcja „Wisła”. Dokumenty. Opr. E. Misilo, Warszawa 1993, s. 65.

Mykoła Zymomria
BWSH Koszalin

„Marsz, marsz Dąbrowski, do Polski z ziemi włoskiej”.

Idea legionowa w polskiej myśli wojskowej i politycznej doby porozbiorowej (w latach 1797-1918).

W dniu 21 maja 1997 r. w Wyższej Szkole Pedagogicznej w Słupsku odbyła się Międzyuczelniana Studencka Sesja Naukowa pt.: *„Marsz, marsz Dąbrowski, do Polski z ziemi włoskiej”. Idea legionowa w polskiej myśli wojskowej i politycznej doby porozbiorowej (w latach 1797-1918)*. Inspiracją do zorganizowania sesji stała się przypadająca w tymże roku dwusetna rocznica powstania Hymnu Narodowego i związane z tym faktem narodziny Legionów Dąbrowskiego we Włoszech. Oba wydarzenia stały się punktem wyjścia do analizy wysiłków podejmowanych przez Polaków poza granicami kraju dla wskrzeszenia państwa polskiego w drodze walki zbrojnej.

Uroczystego otwarcia sesji dokonał JM Rektor Prof. dr hab. Zdzisław Bogucki. W pierwszej części sesji udział wzięli, jako słuchacze, pracownicy naukowcy Instytutu Historii WSP w Słupsku. W sumie wygłoszono 9 referatów obejmujących cały okres utraty niepodległości przez państwo polskie.

Pierwszy referat w bezpośredni sposób nawiązywał do Hymnu Narodowego - *„Mazurek Dąbrowskiego” i epoka legionowa w świadomości uczniów szkół średnich i podstawowych Słupska*, przygotowany przez Joannę Porzegę, Daniela Łukaszewicza i Tomasza

S z u t e g o z WSP w Słupsku. Referat oparty na przeprowadzonych wśród uczniów badaniach miał wykazać: czy i w jakim stopniu współczesna młodzież zna Hymn Narodowy i związane z nim wydarzenia historyczne. Wyniki badań są alarmujące, gdyż większość uczniów mogła przytoczyć tylko pierwszą zwrotkę pieśni, a informacje związane z jej powstaniem są nie usystematyzowane, co wskazuje na duże zaniedbania w upowszechnianiu Hymnu Narodowego przez nauczycieli historii, języka polskiego i muzyki.

Drugi referat, przygotowany przez Monikę I g n a c i k z WSP w Zielonej Górze, *Idea narodowościowa na Łużycach w pierwszej połowie XIX w. Rola „Mazurka Dąbrowskiego” i Legionów Polskich w budzeniu się świadomości narodowej Serbołużyczan*, poświęcony był rodzeniu się świadomości narodowej Serbołużyczan i wpływu jaki wywarła na nią epoka napoleońska, Legiony Polskie i śpiewany przez nich „Mazurek Dąbrowskiego”. Polityką Napoleona wobec kwestii odtworzenia państwa polskiego i stanowiskiem Polaków wobec takiej możliwości na tle sytuacji międzynarodowej zajęli się Rafał K s i ę ż o p o l s k i i Paweł S u c h o ż e b r s k i z WSR–P w Siedlcach, w referacie pt. *Idea odzyskania niepodległości w oparciu o napoleońską Francję*. Z tym okresem wiązał się też referat Rafała R o g u s k i e g o i Doroty Ł ą c z e k z WSR–P w Siedlcach, pt.: *Legia Nadhujajska. Powstanie i działalność*, którzy przedstawili okoliczności polityczne narodzin Legii i jej późniejsze losy.

Druga część sesji odbyła się w Sali Rycerskiej Zamku Książąt Pomorskich, gdzie jako pierwszy referat wygłosił Piotr P a r t y k a z WSP w Zielone Górze. Jego tekst *Wizerunek legionisty w twórczości Mariana Brandysa* był jednym z najciekawszych referatów, a poświęcony został trzem generalom – Józefowi Zajączkowi, Wincentemu Kraśnińskiemu i Tomaszowi Łubieńskiemu. Przypominając o ich zasługach poczynionych na polach bitew przy boku Napoleona, a potem karierę polityczną w Królestwie Polskim, autor referatu poprzez przypomnienie fragmentów z ich życia prywatnego ukazał nam bohaterskich generałów, którzy byli także zwykłymi ludźmi z licznymi zaletami, jak i wadami.

Kolejny referat Marka M o t y k i ze Słupska *Wielka Emigracja a idea posiadania własnych „legionów” – próby jej realizacji po 1831 r.* był próbą całościowego spojrzenia na wysiłki podejmowane przez

polską emigrację na rzecz utworzenia polskich ochotniczych formacji zbrojnych u boku któregoś z państw europejskich, aby przy okazji konfliktu zbrojnego z zaborcami wyzwolić swoją ojczyznę. Uzupełnieniem tego tekstu stał się referat Macieja F o r y c k i e g o z Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza, który podjął temat - *Idea posłannictwa dziejowego Legionów w pismach Adama Mickiewicza*. Referat został oparty na analizie pism wieszczów i był próbą przedstawienia poglądów Mickiewicza na rolę i znaczenie Legionów Polskich a także refleksją nad ideą posłannictwa dziejowego, wywiedzioną z symboliki trzech słów-kluczy: Bóg, Słowiańszczyzna, Demokracja.

Paweł P e s t k a z WSP w Słupsku, w referacie *Powstańcze wyprawy zbrojne na ziemie polskie w latach 1863-1864*, omówił wyprawy zbrojne przygotowywane na ziemiach zaboru austriackiego i pruskiego, a także na terenie innych państw europejskich, w celu udzielenia pomocy Powstaniu Styczniowemu. Ukazał również duży udział w walkach powstańczych cudzoziemców, popierających odbudowę państwa polskiego i gotowych za to zginąć.

Ostatni referat przedstawili Ireneusz K l a m a n i Krzysztof S z o p i k z WSP w Słupsku - *Dalsze losy twórców Legionów Józefa Piłsudskiego z lat 1914-1917*. Przybliżyli w nim warunki historyczno-polityczne odrodzenia idei „legionów” i dalszą drogę życiową twórców Legionów Polskich po 1918 roku, wskazując na aktywność ich w życiu politycznym i wojskowym II Rzeczypospolitej.

Sesji towarzyszyła wystawa ikonograficzna pt.: *„Marsz, marsz Dąbrowski, do Polski z ziemi włoskiej 1797-1918”* poświęcona twórcom Legionów, jak i umundurowaniu polskich formacji zbrojnych, powstałych na obczyźnie w okresie porobiorowym.

Sesję naukową zorganizowało Studenckie Koło Naukowe Historyków przy Instytucie Historii Wyższej Szkoły Pedagogicznej w Słupsku, pod kierunkiem opiekuna naukowego Koła dra Tomasza Katafiasza.

Materiały z sesji ukazały się drukiem w pierwszej połowie 1998 r., w formie okolicznościowej publikacji zwartej¹, wydanej nakładem gdańskiej oficyny EKO ART s. C. Należy podkreślić, że jest to pierwsze, tego rodzaju, przedsięwzięcie edytorskie w dziejach studenckiego Koła Naukowego Historyków WSP w Słupsku.

Przypis

1. „Marsz, marsz Dąbrowski...” *Idea legionowa w polskiej myśli wojskowej i politycznej doby porozbiorowej (w latach 1795-1918)*. Pod red. Tomasza K a t a f i a s z a i Tomasza S z u t y, Słupsk 1997 [druk 1998], ss. 94 + wkl. 19 ilustr.

Marek Motyka

WSP Słupsk, IV rok historii

Droga do niepodległości. Polska i Pomorze w dobie odbudowy państwa polskiego.

W ramach obchodów 80 rocznicy odzyskania niepodległości przez państwo polskie, w dniach 10-11 listopada 1998 r. w Uniwersytecie Mikołaja Kopernika w Toruniu odbyła się konferencja naukowa *Drogi do niepodległości. Polska i Pomorze w dobie odbudowy państwa polskiego*. Organizatorem konferencji był Instytut Historii i Archiwistyki UMK oraz Redakcja „Czasów Nowożytnych” i Urząd Miejski w Toruniu.

W konferencji brali udział przede wszystkim przedstawiciele toruńskiego środowiska naukowego oraz Bydgoszczy i Kielc. Referat wprowadzający *Polski wiek XIX* wygłosił prof. dr hab. Stanisław S a l m o n o w i c z. Tematyka kolejnych wystąpień w pierwszym dniu konferencji dotyczyła: udziału społeczeństwa zaboru pruskiego w walce o niepodległość - prof. dr hab. Mieczysław W o j c i e c h o w s k i; stosunku polskich chłopów do walki narodowowyzwoleńczej - dr Marek P r z e n i o s ł o, oraz odbudowy administracji polskiej w czasie I wojny światowej - prof. dr hab. Grzegorz G ó r s k i. Zagadnienia dotyczące kształtowania się ustroju terytorialnego Polski po odzyskaniu niepodległości przedstawił prof. dr hab. Marian K a l l a s, natomiast integracji